

Zápis z 25. zasedání Ústřední knihovnické rady

Datum konání: 13.6. 2012, 9:30 hod.

Místo konání: MK ČR – Nostický palác, Maltézské nám. 1, Praha

Přítomni: Bohdan Roule, RNDr. Tomáš Řehák, Ing. Aleš Brožek, Ing. Martin Lhoták, PhDr. Karel Sosna, PhDr. H. Bouzková, PhDr. Martin Sekera, Ing. Martin Svoboda, PhDr. Vít Richter, Mgr. Tomáš Gec, Ing. Lea Prchalová, PhDr. Šárka Kašpárková

Za MK ČR: Mrg. Milan Kupka, Mgr. Blanka Skučková, Mgr. Jiří Klusoň

Omluveni. Ing. Tomáš Böhmmgr. G. Jarkulišová, PhDr. Zdena Friedlová, Ing. Libuše Nivnická, PhDr. R. Papík, Mgr. Iva Prochásková

Hosté: PhDr. Hanuš Hemola, NK ČR

Program:

1. **Kontrola plnění úkolů z 24. zasedání ÚKR**
2. **Vyjádření ÚKR k vývoji systému Kramerius a k projektu Česká digitální knihovna – Ing. Martin Lhoták – Knihovna AV ČR**
3. **Informace o přípravě novely autorského zákona – výsledky jednání s kolektivními správci, nakladateli a knihovnami - PhDr. Vít Richter, SKIP, NK ČR**
4. **Informace o přípravě priorit, opatření a strategických směrů podpory pro financování ze strukturálních fondů v novém programovacím období v oblasti kulturního dědictví - Ing. Drahomíra Vrbská - ředitelka odboru pro strategii a dotační politiku MK ČR**
5. **Implementace Koncepce rozvoje knihoven na období 2011 – 2015 – informace o stavu přípravy – PhDr. Vít Richter SKIP, NK ČR + zpravodajové za jednotlivé priority**
6. **Různé**

0. Úvod

- Všechny přítomné přivítal předseda ÚKR PhDr. Vít Richter. V úvodu omluvila Mgr. B. Skučková paní ministryni Hanákovou, která děkuje za pozvání, avšak pro jiné naléhavé jednání se nemohla zúčastnit.
- Schválení programu 25. zasedání ÚKR – schváleno.
- Schválení zápisu z 24. zasedání ÚKR – zápis schválen.
- Ředitel úřadu ministerstva Mgr. Milan Kupka přivítal členy ÚKR. Informoval o organizačních změnách po zrušení místa náměstka Mgr. Zdráhala. Samostatné oddělení literatury a knihoven je t.č. začleněno do sekce ředitele úřadu. O budoucím organizačním začlenění není zatím definitivně rozhodnuto, ale uvažuje se o vytvoření nového odboru. Pokud jde o rozpočet, ministerstvo kultury zatím neobdrželo od ministerstva financí směrná čísla pro rok 2013, očekávají se další úsporná opatření, což může mít vliv na rozpočty přímo řízených organizací i na financování dotačních programů.

1. Kontrola plnění úkolů

Dr. V. Richter

- 1.1 **Příprava novely vládního nařízení č. 288/2002 Sb.** - Mgr. J. Klusoň informoval o situaci - proběhlo mezirezortní připomínkové řízení a jeho vypořádání. ÚOHS a Úřad

vlády požadují, aby dotace knihovnám byly hodnoceny jako veřejná podpora a prošly notifikací ze strany EK.. O problému se bude dále jednat. Jednou z možností by bylo novelu vládního nařízení odložit.

Pozn.: Mezitím vláda ČR schválila usnesení č. 463 (ze dne 26.6.), jímž ukládá MK informovat předsedu vlády o výsledku notifikace navrhované podpory EK a po udělení souhlasu Evropské komise s navrhovanou podporou předložit nařízení vlády předsedovi vlády k podpisu.

1.2 Povinný „výtisk“ digitálních dokumentů

Dr. Hanuš Hemola

- Doposud nebyly vyhodnoceny výsledky pilotního projektu dobrovolného příjmu a uchování elektronických dokumentů, na jehož základě se počítá s formulací věcného záměru legislativní úpravy povinného odevzdávání síťových publikací.
- S ohledem na rychlý růst počtu vydávaných eknih a dalších elektronických dokumentů ÚKR apeluje na urychlené zpracování podkladů pro novelu PV.

Termín: informace na příštím zasedání ÚKR

1.3 Novela standardu VKIS

Dr. Vít Richter

- MK ČR poskytlo NK ČR příspěvek ve výši 30 000 Kč na vydání brožury.
- Návrh standardu k výstavbě a rekonstrukci knihoven byl předán MK ČR, připravuje se připomínkové řízení metodického pokynu pro kraje.

1.4 Kooperační systém ANL+

Dr. Hanuš Hemola

- Dr. Hemola informoval o snahách zprovoznit ANL+, doposud nejsou do systému integrovány plné texty digitalizovaných časopisů, protože v NK ČR se zatím nepodařilo zprovoznit Kramerius 4. Došlo k dohodě s Moravskou zemskou knihovnou, která dočasně zpřístupní texty prostřednictvím svého Krameria. **Vše by mělo být zprovozněno do 30.6.2012.**
- Ing. Prchalová konstatovala, že systém ANL+ není funkční. Za této situace nemohu krajské knihovny naplnit úkoly stanovené v projektech VISK.
- Doposud nebyla zpracována koncepce budoucího rozvoje ANL, která je nezbytnou podmínkou pro financování projektu z programu VISK v příštím roce.

Termín do 15.9.2012 – Ing. Tomáš Böhm, Ing. Lea Prchalová

1.5 Pokračování Projektů internetizace knihoven (PIK)

Mgr. B. Skučková

Financování Projektů internetizace knihoven je pro rok 2012 zajištěno, současně byly zpracovány podklady pro financování roku 2013. Průběžně se řeší změny v připojení knihoven.

1.6 Konference Knihovny současnosti

Ing. Lea Prchalová

Pokračují přípravy.

2. Vyjádření ÚKR k vývoji systému Kramerius 4 a k projektu Česká digitální knihovna – Ing. Martin Lhoták – Knihovna AV ČR

- Ing. Lhoták informoval o diskusi k systému Kramerius 4 vyvolané Ing. Ladinem, ředitelem Odboru vnitřní správy a inf. a kom. Technologií MK ČR (dříve pracovník NK ČR), viz příspěvek Ing. Ladina na http://repozitar.techlib.cz/record/376/files/idr-376_2.mp4 a stanovisko Knihovny AV ČR <http://tinyurl.com/kramerius>.
- Dne 11.7.2012 proběhlo na MK ČR jednání k této záležitosti za přítomnosti ekonomického náměstka MK ČR Ing. Martina Sankota, PhD. Závěr obou stran: *Během schůzky došlo ke sjednocení názorů, veškeré připomínky týkající se stavu vývoje systému Kramerius a projektu Česká digitální knihovna byly vypořádány.*

- **Na základě diskuse formulovala ÚKR stanovisko k vývoji systému Kramerius a k projektu Česká digitální knihovna:**

ÚKR schvaluje současný stav systému i formu vývoje Kramerius, který je čteně používán v českých knihovnách k provozování vlastních digitálních knihoven. Kladně hodnotí a oceňuje práci vývojového týmu i koordinaci vedenou Knihovnou AV ČR, v. v. i., která je nositelem současného vývoje a související podpory.

ÚKR podporuje záměry projektu aplikovaného výzkumu financovaného z programu NAKI s názvem „Česká digitální knihovna a nástroje pro zajištění komplexních digitalizačních procesů“, jehož hlavním záměrem je vývoj řešení pro zajištění zastřešujícího přístupu do digitálních knihoven provozovaných v České republice. Jedním z dílčích cílů projektu je další vývoj systému Kramerius směřující k vytvoření nové generace systému s označením K5. Kromě toho mají být výstupem tohoto projektu také další dva open source nástroje pro podporu digitalizace. Prvním je RDflow, který má sloužit ke sledování workflow na digitalizačních pracovištích a druhým je ProArc, jehož účelem je výroba digitálních dokumentů a řešení dlouhodobé archivace. Tyto výstupy projektu Česká digitální knihovna budou stejně jako Kramerius zdarma k dispozici všem knihovnám jako alternativa ke komerčním řešením. Tento projekt velmi vhodně doplňuje další projekty digitálních knihoven v České republice včetně projektu Národní digitální knihovna.

Vzhledem k pozitivním výsledkům, ekonomické efektivitě a dopadu výše uvedených projektů na knihovny v celé České republice ÚKR doporučuje MK ČR jejich průběžné finanční zajištění a podporu současného vývojového a řešitelského týmu.

- Dále bylo konstatováno, že systém Kramerius **není informačním systémem veřejné správy**, k této problematice viz stanovisko Mgr. Jiřího Klusoně v příloze.

3. Informace o přípravě novely autorského zákona – výsledky jednání s kolektivními správci, nakladateli a knihovnami - PhDr. Vít Richter, SKIP, NK ČR

- V průběhu prvního pololetí proběhla na MK ČR řada diskusních setkání k novele AZ, na kterých zástupci knihoven předložili a projednali své návrhy.
- 29.5.2012 byl odboru autorského práva předložen společný návrh knihoven, kolektivních správců a Svazu českých knihkupců a vydavatelů na řešení "knihovní licence", viz příloha.
- Návrh je výsledkem řady jednání a vzájemných kompromisů. Jako celek otevírá možnosti pro poskytování služeb knihoven v digitálním prostředí a pro efektivní využití finančních prostředků vložených do masové digitalizace. Návrh předpokládá využití principu rozšířené kolektivní správy pro uzavírání kolektivních licenčních smluv na různé typy služeb v digitálním prostředí (zpřístupnění na místě samém, dálkový přístup, tisk z digitální předlohy, sdílení výsledků digitalizace a další).
- Předpokládá se, že Národní knihovna povede Registr děl nedostupných na trhu a bude garantovat provoz Jednotné digitální knihovny (JDK). Kolektivní licenční smlouvy budou vztaženy pouze na díla zahrnutá v JDK, která zajistí bezpečné uložení a kontrolu užití autorsky chráněných děl.

Změna způsobu plateb náhradních odměn z kopírování za úplatu

- Zástupci knihoven na několika jednáních s MK ČR i Dilia k této problematice odmítli požadavek na přechod plateb náhradních odměn z platby za skutečně zhotovený počet kopií na paušální platby, neboť paušální platby znevýhodňují ty knihovny, které zhotovují malé množství kopií. Mezi knihovnami jsou velké rozdíly ve funkcích,

obsahu knihovních fondů i rozsahu služeb, což znemožňuje nastavení společného kritéria pro paušál.

- Knihovnický institut zpracoval několik variant pro možné uplatnění paušálu (počet obyvatel, počet registrovaných uživatelů) včetně dopadů na provozovatele knihoven. V této souvislosti akceptovala Dilia paušál podle počtu registrovaných uživatelů.
- Asociace knihoven vysokých škol vyjednala s Dilia paušál podle počtu přístrojů.
- ÚKR konstatovala, že použití principu paušálů pro úhradu náhradních autorských odměn je v knihovnách nevhodné. Zhotovování tištěných kopií je v knihovnách pouze příležitostnou službou. Zavedení paušálů způsobí v mnoha knihovnách vícenásobné zdražení kopírovacích služeb pro uživatele. Analýza dopadů paušálů bude předána odboru autorského práva. Rozhodnutí v této věci ponechají knihovny na rozhodnutí MK ČR a poslanců.

4. Informace o přípravě priorit, opatření a strategických směrů podpory pro financování ze strukturálních fondů v novém programovacím období v oblasti kulturního dědictví - Ing. Drahomíra Vrbská - ředitelka odboru pro strategii a dotační politiku MK ČR.

- Ing. Vrbská se pro pracovní zaneprázdnění z jednání omluvila.
- ÚKR a MZK zpracovala připomínky k materiálu Problémová analýza v kontextu Politiky soudržnosti EU 2014+. Jedná se materiál, který v oblasti kultury jednoznačně preferuje oblast památkové péče na úkor ostatních oblastí kultury, nezahrnuje priority obsažené v Koncepci rozvoje knihoven na léta 2011 - 2015.
- ÚKR doporučuje přepracování materiálu a zahrnutí priorit pro oblast kultury.
- B. Skučková doplnila, že obdržené připomínky spolu s dalšími byly předány odboru pro strategii a dotační politiku, který přislíbil jejich zapracování a rozšíření textu o další oblasti.

5. Implementace Koncepce rozvoje knihoven na období 2011 – 2015 – informace o stavu přípravy – PhDr. Vít Richter SKIP, NK ČR + zpravodajové za jednotlivé priority.

- Zpravodajové za jednotlivé priority stručně informovali o současném stavu implementace Koncepce. Pro všechny priority byly zformovány pracovní skupiny a specifikovány dílčí cíle a projekty.
- Materiál „Implementace“ bude po úpravách zveřejněn na webu ÚKR. Na podzim, po implementaci nového redakčního systému pro web NK ČR, bude rozhodnuto, zda bude účelné pro každou prioritu připravit samostatnou webovou stránku a umožnit sdílení zpracovaných dokumentů.
- Příští zasedání ÚKR bude opět věnováno implementaci Koncepce. Uskuteční se ve dnech 20. a 21.11.2012 v Kutné Hoře. Dr. Richter dohodne podmínky s Mgr. Jarkulišovou.

6. Různé

- Bez obsahu.

Zapsal: Vít Richter
10.7.2012

Příloha k zápisu z 25. zasedání Ústřední knihovnické rady

Kramerius 4 z hlediska zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, v platném znění

Vyvstala otázka, zda softwarový nástroj Kramerius 4 je či není informačním systémem veřejné správy ve smyslu zákona č. 365/2000 Sb. K této otázce lze uvést následující.

Informační systémy veřejné správy jsou definovány v § 3 odst. 1 zákona č. 365/2000 Sb. jako informační systémy, které slouží pro výkon veřejné správy nebo které zajišťují činnosti podle zvláštních zákonů. Důležité je, že podle zákona č. 365/2000 Sb. má každý informační systém veřejné správy svého správce, který podle § 2 písm. c) tohoto zákona určuje podle zákona účel a prostředky zpracování informací a za daný informační systém odpovídá. Jinak řečeno, má-li být určitý systém informačním systémem veřejné správy, musí existovat subjekt, který na základě zákona určuje, k čemu má daný systém sloužit, a na základě zákona za tento systém odpovídá. Správcem informačního systému veřejné správy ovšem nemůže být ledajaký subjekt, nýbrž pouze ten, který je vyjmenován uzavřeným výčtem v § 3 odst. 2 zákona č. 365/2000 Sb. Jde o ministerstva, jiné správní úřady a územní samosprávné celky (tedy obce a kraje).

Tak je informačním systémem veřejné správy například evidence knihoven podle § 5 knihovního zákona; správcem tohoto systému je podle knihovního zákona Ministerstvo kultury.

Kramerius 4 je, zjednodušeně řečeno, softwarový nástroj sloužící ke zpřístupnění digitálních dokumentů. Tento software je vyvíjen Knihovnou AV ČR, v. v. i., ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, a to na základě smlouvy uzavřené podle zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (č. 130/2002 Sb.) s Ministerstvem kultury. Kramerius 4 není tedy spravován, provozován a vyvíjen na základě zákona, ale na základě smlouvy. Chybí tedy jeden ze základních znaků, které pro informační systémy veřejné správy stanoví zákon č. 365/2000 Sb., totiž odpovědnost za systém stanovená zákonem. Žádný zákon explicitně nestanoví, že by nějaký subjekt odpovídal za existenci a účel Krameria 4. Při aplikaci zmíněného § 3 odst. 2 zákona č. 365/2000 Sb. lze pak konstatovat, že není žádné ministerstvo, jiný správní úřad či územní samosprávný celek, který by byl přímo na základě zákona za Kramerius 4 odpovědný.

Kramerius 4 ostatně ani nelze nazvat informačním systémem. Nejde o systém, nýbrž o softwarový nástroj, který může používat kterákoli knihovna, muzeum, galerie či jiná instituce pracující s digitálními dokumenty. Ministerstvo kultury například pro evidenci knihoven podle § 5 knihovního zákona používá softwarový nástroj Microsoft Excel, ovšem informačním systémem veřejné správy ve smyslu zákona č. 365/2000 Sb. je evidence knihoven (bez ohledu na používané softwarové nástroje), nikoli samozřejmě Microsoft Excel. Zákon č. 365/2000 Sb. řeší informační systémy, nikoli softwarové nástroje, které jsou v rámci systémů využívány. Pokud by byl chápán Kramerius 4 jako informační systém veřejné správy, musel by být chápán jako informační systém veřejné správy – se všemi důsledky – například i Microsoft Excel. To je ovšem absurdní.

Lze tak shrnout, že Kramerius 4 nepochybně není informačním systémem veřejné správy. Jednak nejde o informační systém ve smyslu zákona č. 365/2000 Sb., ale toliko o nástroj, a jednak žádný zákon nestanoví jakémukoli subjektu odpovědnost za existenci a stanovení účelu tohoto nástroje.